VIII kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Obrony Narodowej**
(nr 127)
z dnia 25 czerwca 2019 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Obrony Narodowej (nr 127)

25 czerwca 2019 r.

Komisja Obrony Narodowej, obradująca pod przewodnictwem posła **Michała Jacha (PiS)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji Finansów Publicznych Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r. (druk nr 3490) wraz z Analizą Najwyższej Izby Kontroli (druk nr 3539) w zakresie:

1) części budżetowej 29 – Obrona narodowa:

a) dochody i wydatki,

b) wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych,

c) dotacje podmiotowe i celowe;

2) części budżetowej 85 – Budżety wojewodów ogółem, w zakresie działu 752 – Obrona narodowa:

a) dochody i wydatki,

b) dotacje celowe;

3) zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego odrębnymi ustawami w części 85 – Budżety wojewodów ogółem;

4) dotacji podmiotowych;

5) programów wieloletnich w układzie zadaniowym;

6) agencji wykonawczej – Agencja Mienia Wojskowego;

7) instytucji gospodarki budżetowej – Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego;

8) państwowego funduszu celowego – Fundusz Modernizacji Sił Zbrojnych.

W posiedzeniu udział wzięli: **Wojciech Skurkiewicz** sekretarz stanu w Ministerstwa Obrony Narodowej wraz ze współpracownikami, **Monika Rokita-Górniewicz** naczelnik Wydziału w Departamencie Finansowania Sfery Budżetowej Ministerstwa Finansów wraz ze współpracownikami, **Krzysztof Falkowski** prezes Agencji Mienia Wojskowego, **Marek Zająkała** dyrektor Departamentu Obrony Narodowej w Najwyższej Izbie Kontroli wraz ze współpracownikami oraz **Emilia Kunikowska** asystentka przewodniczącego Komisji Obrony Narodowej.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Dawid Ożóg, Jacek Zientarski** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Michał Jach (PiS):

Dzień dobry państwu. Otwieram posiedzenie Komisji Obrony Narodowej.

Porządek dzienny obejmuje rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji Finansów Publicznych Sprawozdania z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r. (druk nr 3490) wraz z Analizą Najwyższej Izby Kontroli (druk nr 3539) w zakresie:

1) części budżetowej 29 – Obrona narodowa:
a) dochody i wydatki,
b) wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych,
c) dotacje podmiotowe i celowe;
2) części budżetowej 85 – Budżety wojewodów ogółem, w zakresie działu 752 – Obrona narodowa:
a) dochody i wydatki,
b) dotacje celowe;
3) zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego odrębnymi ustawami w części 85 – Budżety wojewodów ogółem;
4) dotacji podmiotowych;
5) programów wieloletnich w układzie zadaniowym;
6) agencji wykonawczej – Agencja Mienia Wojskowego;
7) instytucji gospodarki budżetowej – Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego;
8) państwowego funduszu celowego – Fundusz Modernizacji Sił Zbrojnych.

Referuje minister obrony narodowej. Koreferuje poseł Michał Jach.

Stwierdzam kworum oraz przyjęcie protokołu ze 126. posiedzenia Komisji wobec niewniesienia do niego zastrzeżeń.

Jeżeli nie usłyszę sprzeciwu uznam, że przyjęliśmy porządek dzienny.

Na początku chciałem powitać w składzie Komisji Obrony Narodowej nową koleżankę, panią poseł Magdalenę Ewę Marek. Witam panią poseł.

Witam zaproszonych gości. Witam pana Wojciecha Skurkiewicza sekretarza stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej, pana pułkownika Dariusza Milczarka zastępcę dyrektora Departamentu Budżetowego MON, pana pułkownika Krzysztofa Zielskiego zastępcę szefa Zarządu P-8 Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, pana pułkownika Grzegorza Kościka zastępcę dyrektora Departamentu Polityki Zbrojeniowej, pana pułkownika Stanisława Sobalę naczelnika Wydziału Przygotowań Obronnych w Departamencie Polityki Zbrojeniowej, pana pułkownika Waldemara Bogusławskiego zastępcę szefa Inspektoratu Uzbrojenia, pana pułkownika Mariusza Rapacza zastępcę szefa oddziału w Inspektoracie Uzbrojenia, pana Wojciecha Drobnego dyrektora Departamentu Spraw Socjalnych, panią Kamilę Gralik zastępcę dyrektora departamentu Spraw Socjalnych, pana pułkownika Adama Kępińskiego zastępcę dyrektora Departamentu Kadr, panią Karolinę Leśkiewicz zastępcę dyrektora Departamentu Infrastruktury, pana Krzysztofa Falkowskiego prezesa Agencji Mienia Wojskowego, pana Zbigniewa Tłok-Kosowskiego dyrektora Zakładu Inwestycji NATO, pana pułkownika Sławomira Nadolskiego naczelnika Wydziału Realizacji Budżetu w Departamencie Budżetowym, pana komandora Wiesława Banaszewskiego przewodniczącego Konwentu Dziekanów Korpusu Oficerów Zawodowych Wojska Polskiego, panią Ilonę Śniegulę naczelnika Wydziału do Spraw Parlamentarnych.

Witam przedstawicieli Najwyższej Izby Kontroli: pana Marka Zająkałę dyrektora Departamentu Obrony Narodowej, pana Ryszarda Nojszewskiego wicedyrektora departamentu, pana Jana Bieleckiego doradcę technicznego oraz pana Jana Słomianego doradcę ekonomicznego. Witam przedstawicieli Ministerstwa Finansów – panią Monikę Rokitę-Górniewicz oraz…

Główny specjalista w Departamencie Finansowania Sfery Budżetowej Ministerstwa Finansów Beata Rutka:

Beata Rutka z Ministerstwa Finansów.

Przewodniczący poseł Michał Jach (PiS):

Tak jest. Proszę państwa, Komisja opiniuje wykonanie budżetu resortu obrony na 2018 r. Projekt opinii, który otrzymali państwo przed posiedzeniem Komisji, jest efektem prac Podkomisji Stałej do Spraw Budżetu, Finansów oraz Struktury Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Proszę pana ministra o przedstawienie informacji na temat wykonania budżetu w 2018 r.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej Wojciech Skurkiewicz:

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, szanowni państwo, członkowie sejmowej Komisji Obrony Narodowej, mam zaszczyt przedstawić informację o wykonaniu, o realizacji budżetu ministra obrony narodowej w 2018 r. W 2018 r. za priorytetowe cele działalności Ministerstwa Obrony Narodowej uznano utrzymanie i rozwój zdolności operacyjnych sił zbrojnych, realizację zadań sojuszniczych wynikających z decyzji podjętych na szczycie NATO w Warszawie, zintensyfikowanie współpracy sojuszniczej w zakresie przygotowania i prowadzenia wspólnych ćwiczeń w układzie wielonarodowym i koalicyjnym, rozbudowę infrastruktury wojskowej w celu sprawnego przyjęcia sojuszniczych sił wzmocnienia NATO na terytorium Rzeczypospolitej, formowanie Wojsk Obrony Terytorialnej i przygotowanie ich do współdziałania z wojskami operacyjnymi, zwiększenie stanu osobowego żołnierzy zawodowych, modernizację techniczną sił zbrojnych, stworzenie warunków do rozpoczęcia i realizacji na terytorium Polski systemu obrony przeciwrakietowej, udział sił zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w misjach i operacjach NATO, Unii Europejskiej oraz operacjach koalicyjnych, prowadzenie międzynarodowej, bilateralnej i wielostronnej współpracy wojskowej, rozwój bezpieczeństwa cybernetycznego, ochrony cyberprzestrzeni oraz kryptologii.

Plan dochodów resortu obrony narodowej na 2018 r. wyniósł, według ustawy budżetowej na ubiegły rok 111 600 tys. zł. Wpływy dochodów budżetowych uzyskano z 17 tytułów. Ich realizacja na koniec roku ukształtowała się na poziomie 164 500 tys. zł i była wyższa o ponad 47% od wartości planowanej, a niższa o 8% od osiągniętej w 2017 r.

Budżet resortu obrony narodowej w części 29 – Obrona narodowa, według ustawy budżetowej na 2018 r. wynosił 40 348 300 tys. zł, z czego na dotacje przeznaczono 1 427 000 tys. zł, na świadczenia 7 979 000 tys. zł, na wydatki bieżące 20 091 000 tys. zł, a na wydatki majątkowe 10 849 000 tys. zł. W trakcie roku budżetowego budżet resortu obrony narodowej został zwiększony z rezerwy państwa o kwotę 1 624 000 tys. zł, w tym o 1 600 000 tys. zł na sfinansowanie programu obrony przeciwlotniczej i przeciwrakietowej, czyli na zestawy rakiet średniego zasięgu w ramach programu „Wisła". Jednocześnie budżet został zmniejszony o kwotę 82 000 tys. zł poprzez przesunięcie jej do realizacji w innych częściach budżetu państwa. Na koniec roku budżet osiągnął wartość 41 890 400 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. kasowa realizacja budżetu resortu obrony narodowej w części 29 – Obrona narodowa, wyniosła 41 800 200 tys. zł, tj. 98,8% planu po zmianach, które były dokonane w trakcie roku budżetowego. Na różnicę, tj. kwotę niewykorzystaną, składały się wydatki niewygasające w wysokości 52 700 tys. zł oraz środki niepobrane, niewydatkowane i zwrócone przez dysponentów w tzw. okresie przejściowym. Była to kwota 37 000 tys. zł. Uwzględniając zrealizowane kasowo wydatki według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. w kwocie 41 800 000 tys. zł oraz zrealizowane do 31 marca br. wydatki niewygasające w wysokości 52 500 tys. zł, budżet resortu obrony narodowej na 2018 r. w części 29 został wykonany w wysokości 41 852 600 tys. zł, tj. na poziomie 99,9%. Wykonane wydatki były wyższe o 5 200 000 tys. zł od wydatków w 2017 r.

Uwzględniając również, tj. doliczając wydatki zrealizowane w dziale 752 – Obrona narodowa, w innych częściach budżetu w wysokości 675 200 tys. zł, wydatki obronne państwa wyniosły w ubiegłym roku 42 527 900 tys. zł. Dodatkowymi źródłami finansowania wydatków obronnych były środki funduszu celowego, czyli Funduszu Modernizacji Sił Zbrojnych oraz środki Agencji Mienia Wojskowego. Środki te pozwoliły na sfinansowanie zadań wynikających z celów określonych w programie rozwoju sił zbrojnych Rzeczypospolitej. W 2018 r. była to ogółem kwota 296 100 tys. zł, z czego w ramach Funduszu Modernizacji Sił Zbrojnych było 197 600 tys. zł, a w ramach środków Agencji Mienia Wojskowego 98 500 tys. zł. Biorąc pod uwagę wszystkie źródła finansowania wydatki obronne Polski w 2018 r. wyniosły 42 824 000 tys. zł, osiągając poziom 2,02% Produktu Krajowego Brutto, który w 2018 r. osiągnął kwotę 2 115 700 000 tys. zł. Tym samym Polska wypełniła obowiązek przeznaczenia minimum 2% PKB na wydatki obronne.

Na wydatki objęte centralnymi planami rzeczowymi, tj. planem modernizacji technicznej sił zbrojnych, planem zakupu środków materiałowych, centralnym planem inwestycji budowlanych oraz planem inwestycji budowlanych realizowanych w ramach

programu inwestycji NATO w dziedzinie bezpieczeństwa, w 2018 r. zaplanowano kwotę 13 761 000 tys. zł. Po zmianach w trakcie roku plan tych wydatków osiągnął ostatecznie wartość 15 685 000 tys. zł, a ich realizacja łącznie z wydatkami niewygasającymi wyniosła 15 671 900 tys. zł, tj. 99,9% tych wydatków z 2017 r. Nakłady na centralne plany rzeczowe wzrosły o niebagatelną kwotę ok. 3 500 000 tys. zł. W budżecie na 2018 r. na modernizację techniczną sił zbrojnych Rzeczypospolitej wydatkowano 12 509 300 tys. zł, tj. prawie 30% budżetu w części 29 – Obrona narodowa. W porównaniu do 2017 r. nastąpił wzrost wydatków na modernizację techniczną o kwotę 3 200 000 tys. zł. Wydatki majątkowe zostały zrealizowane w kwocie 12 797 900 tys. zł, co stanowiło 30,6% ogółu wydatków realizowanych w części 29 – Obrona narodowa.

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, średnioroczny stan żołnierzy zawodowych w 2018 r. kształtował się na poziomie 101 793 żołnierzy. Ta liczba nie obejmuje Służby Wywiadu Wojskowego oraz Służby Kontrwywiadu Wojskowego. Stan ewidencyjny na koniec 2018 r. wynosił 104 312 żołnierzy. W 2018 r. do zawodowej służby wojskowej powołano 7344 żołnierzy. Ze służby zwolniono 3976 żołnierzy. Wydatki na uposażenia żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy wyniosły w ubiegłym roku 6 505 500 tys. zł. Przeciętne uposażenie żołnierza zawodowego w 2018 r. wyniosło 5309 zł. Przeciętne zatrudnienie – tu chciałbym nawiązać do pracowników cywilnych wojska – pracowników wojska, oczywiście, bez Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego, wyniosło 44 057 osób. Według ewidencji na koniec roku było to 43 888 osób. Wydatki na wynagrodzenia pracowników wojska wyniosły 2 324 400 tys. zł. Przeciętne wynagrodzenie pracownika wojska wyniosło 4340 zł i w porównaniu do 2017 r. wzrosło o 6,7%. Na świadczenia emerytalne i rentowe w 2018 r. z budżetu ministra obrony narodowej wydatkowano 6 760 500 tys. zł. Świadczenia pobierało średnio 161 900 osób. Przeciętna wysokość świadczeń emerytalno-rentowych wypłacanych z budżetu Ministerstwa Obrony Narodowej wyniosła 3419 zł.

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, na zakończenie mojej informacji kilka zdań chciałbym poświęcić raportowi Najwyższej Izby Kontroli wykonanemu na podstawie kontroli realizacji budżetu Ministerstwa Obrony Narodowej. Rozumiem, że pan dyrektor Zająkała też poświęci temu nieco więcej miejsca w swojej wypowiedzi. Chciałbym zwrócić uwagę Komisji na to, że Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrolę wykonania budżetu w 2018 r. w Ministerstwie Obrony Narodowej oraz u 7 podległych ministrowi dysponentów środków budżetowych drugiego i trzeciego stopnia, a także w Agencji Mienia Wojskowego. Najwyższa Izba Kontroli wydała ocenę pozytywną w stosunku do 5 dysponentów środków budżetowych oraz do Agencji Mienia Wojskowego, a ocenę opisową w stosunku do 3 dysponentów. Nie stwierdzono wystąpienia oceny negatywnej.

Przeprowadzona przez Najwyższą Izbę Kontroli kontrola wykonania budżetu państwa w 2018 r. w części 29 – Obrona narodowa, wykazała m.in., że dochody budżetowe były realizowane w kwotach wyższych od planowanych, a wydatki budżetowe zostały zaplanowane w sposób rzetelny. Wydatki poddane szczegółowym badaniom zostały poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych i w aktach wykonawczych. Wydatki majątkowe były wyższe o 30,5% w stosunku do wydatków majątkowych z 2017 r. Łączne sprawozdania budżetowe były sporządzane terminowo i prawidłowo pod względem formalnym i rachunkowym. Jednocześnie Najwyższa Izba Kontroli wystąpiła o podjęcie działań w celu zgodnego z art. 280 ustawy o finansach publicznych usytuowania organizacyjnego komórki audytu wewnętrznego w Ministerstwie Obrony Narodowej oraz kontynuowanie działań w zakresie usprawnienie systemu księgowości komputerowej.

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, to tyle z mojej strony. Jeśli są jakieś pytania, jesteśmy do państwa dyspozycji.

Przewodniczący poseł Michał Jach (PiS):

Teraz bardzo proszę o zabranie głosu pana dyrektora Marka Zająkałę.

Dyrektor Departamentu Obrony Narodowej w Najwyższej Izbie Kontroli Marek Zająkała:

Dziękuję. Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, szanowni państwo, pan minister Skurkiewicz odebrał mi część tego, co chciałem tu zaprezentować. Ale ze względu na proto-

kolarną konieczność pewne rzeczy będę musiał króciutko powtórzyć. Jak powiedziano, wydatki budżetowe zostały zaplanowane w sposób rzetelny. Zostały wykonane w kwocie bliskiej 41 900 000 tys. zł, co stanowiło 99,9% planu po zmianach. Zadanie priorytetowe 11.1 – tj. utrzymanie i rozwój zdolności operacyjnych sił zbrojnych – zrealizowano w kwocie ok. 31 500 000 tys. zł. Środki te przeznaczono głównie na realizację zadań ujętych w centralnych planach rzeczowych. Wydatki rzeczowe wyniosły prawie 12 800 000 tys. zł i były wyższe o 3 000 000 tys. zł od takich wydatków w 2017 r., tj. o ponad 30%. Ich udział w ogólnej kwocie wydatków przekroczył 30%.

Wydatki w kwocie niemal 9 000 000 tys. zł – tj. ponad 21% wykonanych wydatków – zostały poddane szczegółowym badaniom kontrolnym. Stwierdziliśmy, że zostały poniesione z zachowaniem zasad określonych w ustawie o finansach publicznych i innych aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych, z jednym drobnym wyjątkiem, o którym powie pan dyrektor Nojszewski. Sprawozdania były sporządzane terminowo i prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym. Stwierdziliśmy pewne nieprawidłowości, które dotyczyły m.in. ksiąg rachunkowych związanych z funkcjonowaniem Zintegrowanego Wieloszczeblowego Systemu Informatycznego Resortu Obrony Narodowej. To piękna nazwa, która przyjęła się w Ministerstwie Obrony Narodowej. Inne nieprawidłowości były związane ze sprawozdaniami Rb-28 i Rb-27. O tym też powie pan dyrektor Nojszewski.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie planów finansowych Funduszu Modernizacji Sił Zbrojnych oraz Agencji Mienia Wojskowego. Pan minister wspomniał o wnioskach Najwyższej Izby Kontroli. Były dwa takie w miarę istotne wnioski. Dotyczyły usytuowania komórki audytu wewnętrznego w Ministerstwie Obrony Narodowej, a także doprowadzenie systemu księgowości komputerowej do zgodności z wymogami ustawy o rachunkowości. Ponadto zwróciliśmy uwagę na wzrost ogólnej kwoty zaliczek w 2018 r. i obniżenie poziomu uzyskanych efektów rzeczowych z poniesionych nakładów. Pozytywnie oceniliśmy wzrost udziału wydatków poniesionych na rozwój sił zbrojnych, tj. wydatków modernizacyjnych o 5,5 punktu procentowego. Zwróciliśmy także uwagę na koszty poniesione na pokrycie zapadających wyroków sądowych. To nie są duże kwoty, ale jednak w naszym mniemaniu można było tych kosztów uniknąć. A teraz, panie przewodniczący, jeśli pan pozwoli, to troszkę szczegółowiej powie o tym pan dyrektor Nojszewski.

Przewodniczący poseł Michał Jach (PiS):

Bardzo proszę, panie dyrektorze.

Zastępca dyrektora Departamentu Obrony Narodowej NIK Ryszard Nojszewski:

Właściwie chciałbym nieco rozwinąć informację o trzech nieprawidłowościach. W zasadzie dwie z nich mają wspólne źródło. Jak powiedział pan dyrektor, stwierdziliśmy mankamenty w Zintegrowanym Wieloszczeblowym Systemie Informatycznym Resortu Obrony Narodowej. Ten system jest modyfikowany i usprawniany od wielu lat. Dużo by o tym mówić. Służy nie tylko prowadzeniu ksiąg rachunkowych. Nieprawidłowość, którą stwierdziliśmy, dotyczy braku wykazywania w zapisie księgowym daty operacji gospodarczej. Tak było, gdyż zgodnie z wnioskiem Najwyższej Izby Kontroli już od 1 stycznia br. ta nieprawidłowość została usunięta. Związek z systemem ma również nieprawidłowość stwierdzona w Inspektoracie Wsparcia Sił Zbrojnych, który w sprawozdaniu Rb-28 o wydatkach nie wykazał kwoty ponad 540 000 tys. zł z tytułu dodatkowego uposażenia lub wynagrodzenia rocznego pracowników. Ma to związek z mankamentami systemowymi.

Chcę dodać, że w tym roku Najwyższa Izba Kontroli rozpocznie kontrolę funkcjonowania systemów księgowych w skali całej izby, która będzie dotyczyć również innych urzędów. Kontrola obejmie również tzw. Zintegrowany Wieloszczeblowy System Informatyczny Resortu Obrony Narodowej. Myślę, że ta kontrola pozwoli na zidentyfikowanie kolejnych mankamentów systemu w całym dziele budowy i dostosowania systemu do przepisów powszechnie obowiązujących, o czym traktował drugi wniosek, o którym mówił pan dyrektor. W ramach nieprawidłowości – o czym wcześniej była mowa – wskazaliśmy na niewłaściwe usytuowanie komórki audytu wewnętrznego, która została pod-

porządkowana dyrektorowi Departamentu Kontroli Ministerstwa Obrony Narodowej. W związku z powyższym wniosek dotyczył usytuowania tej komórki zgodnie z przepisami art. 280 ustawy o finansach publicznych.

Jak powiedział pan dyrektor w ramach uwag, bo jest to uwaga, zwróciliśmy uwagę na istotny przyrost kwoty zaliczek udzielonych i nierozliczonych do końca 2018 r. Ta kwota wzrosła w porównaniu do roku ubiegłego o 80%. Mam jeszcze jedną uwagę. Zwróciliśmy uwagę na kwotę, która może nie jest istotna w wymiarze wydatków w części 29, ale warto o niej powiedzieć. Chodzi o opłacenie ze środków z części 29 odsetek z tytułu nieterminowych wypłat należności dla emerytów byłych żołnierzy zawodowych i emerytów cywilnych. Odsetki z tego tytułu wyniosły 131 tys. zł. Natomiast koszty zastępstwa prawnego wyniosły 141 tys. zł. Jak powiedziałem, 271 tys. zł nie jest kwotą, która mogłaby robić wrażenie. Jednak izba zwraca na to uwagę. Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli jest to wydatek nieuzasadniony, tym bardziej że pod koniec grudnia 2015 r. w przedmiotowej sprawie wypowiedział się Sąd Najwyższy. Zdaniem izby w Ministerstwie Obrony Narodowej należało zweryfikować podejście czy zrewidować to podejście w odniesieniu do odpraw emerytalnych dla byłych żołnierzy zawodowych. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Michał Jach (PiS):

Dziękuję, panie dyrektorze.

Przedstawię jeszcze krótko projekt opinii, który przyjęła podkomisja stała, a później przejdziemy do dyskusji. Proszę państwa, to będzie opinia nr 20 Komisji Obrony Narodowej. Wszyscy posłowie otrzymali tę opinię, czy tak? Dobrze. W takim razie od razu przechodzimy do dyskusji. Jako pierwszy zgłosił się pan minister Mroczek. Bardzo proszę.

Poseł Czesław Mroczek (PO-KO):

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, panie ministrze, szanowni państwo, dostrzegam i wszyscy dostrzegamy wzrost kwoty wydatków w części 29, wynikający ze zmiany przepisów prawa. Cieszymy się z tego, że środków na obronę narodową jest więcej. Ale, jeżeli popatrzymy na realizację tego budżetu, to już przestaje być tak dobrze i nie ma powodów do zadowolenia. Pan dyrektor Zająkała czy obaj panowie z punktu widzenia oceny Najwyższej Izby Kontroli wskazywali przed chwilą na kwestię zaliczek, ale to wymaga szczególnego zauważenia. Proszę państwa, zgodnie z raportem Najwyższej Izby Kontroli kwota zaliczek na koniec 2018 r. wyniosła już 16 500 000 tys. zł. W 2018 r. roczny limit wydatków Inspektoratu Uzbrojenia na modernizację stanowił kwotę 11 150 000 tys. zł. To już stanowi ponad 150% rocznego planu.

Najkrócej mówiąc, nie ma efektu rzeczowego. Wojsko nie otrzymuje sprzętu, natomiast są wydatkowane pieniądze. Mało tego. Na str. 12 raportu Najwyższej Izby Kontroli napisano, że 75,5% rocznego planu modernizacji zrealizowano poprzez wypłacenie zaliczek. Nie ma efektów rzeczowych. Nie ma sprzętu, a wydane są pieniądze. I druga związana z tym kwestia. Jest to proces, który opisywaliśmy na ostatnim posiedzeniu Komisji Obrony Narodowej, kiedy dyskutowaliśmy o polskim przemyśle obronnym. Udział polskiego przemysłu obronnego w kontraktach Ministerstwa Obrony Narodowej radykalnie spadł, do poziomu ok. 30%. W tym zakresie za chwilę sformułuję pytanie do przedstawicieli Najwyższej Izby Kontroli.

Proszę państwa, mamy do czynienia z realizacją planu modernizacji technicznej, która polega na pozyskiwaniu sprzętu przede wszystkim w Stanach Zjednoczonych, z pominięciem systemu postępowania konkurencyjnego i praktycznie bez polskiego udziału przemysłowego. Na wykonanie wydatków w 2018 r. główny wpływ miał kontrakt związany z pierwszym etapem budowy systemu „Wisła", w którym polski udział przemysłowy jest na poziomie 4%. Były minister obrony narodowej zapowiadał przełom. Mówił o wielkim osiągnięciu i o tym, że polski udział przemysłowy będzie wynosił ponad 50%. Skończyło się dokładnie na 4%. To jest efekt waszej działalności – transfer środków finansowych z pominięciem polskiej gospodarki. To jest efekt waszych działań. I to ma przełożenie na udział polskiego przemysłu.

W związku z tym mam pytanie do przedstawicieli Najwyższej Izby Kontroli. Jeżeli nie są panowie w stanie odpowiedzieć w tej chwili, to proszę o odpowiedź na piśmie. Jaki jest udział polskiego przemysłu w 2018 r. w kontraktach na modernizację techniczną? Jak

powiadam, chodzi o kontrakty zrealizowane w 2018 r. To jest proces, który już wywołuje fatalne skutki i będzie prowadził do wielkiego nieszczęścia. Zamykają państwo przestrzeń do funkcjonowania polskiego przemysłu obronnego.

I jeszcze uwaga dotycząca niegospodarności w wydatkach. Pan dyrektor Zająkała powiedział, że w zasadzie nie stwierdzono nieprawidłowości, że w zasadzie nie było takich przypadków z wyjątkiem pewnego drobiazgu. Jest pytanie, co dla kogo jest drobiazgiem? Rozumiem, że chodzi o kwotę wypłat odsetek i kosztów zastępstwa procesowego związaną z niewypłacaniem odpraw emerytalnych. Gdyby ktoś w Polsce w samorządzie terytorialnym usłyszał, że nieuzasadnione wydatki na kwotę 270 tys. to drobiazg, przecierałby oczy ze zdumienia. Wiem, że w planie wydatków na poziomie 40 000 000 tys. zł nie jest to duża kwota, ale z punktu widzenia opinii publicznej i w ogóle interesu publicznego Skarbu Państwa nie może być tolerancji dla nieuzasadnionego i niegospodarnego wydatku w kwocie 270 tys. zł poprzez nazywanie takich działań drobiazgiem.

W związku z tym mam drugie pytanie do przedstawicieli Najwyższej Izby Kontroli. Czy w tym zakresie został sformułowany wniosek o wszczęcie postępowania w zakresie naruszenia dyscypliny finansów publicznych? W moim przekonaniu są tu spełnione przesłanki do wszczęcia takiego postępowania. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Michał Jach (PiS):

Dziękuję. Właśnie chcę policzyć, jaki to jest ułamek procenta.

Poseł Czesław Mroczek (PO-KO):

Kolejny obrońca.

Przewodniczący poseł Michał Jach (PiS):

Nie kolejny obrońca. Proszę państwa, na posiedzeniu podkomisji, które odbyło się rano w dniu dzisiejszym, odbyła się debata na ten temat. To, że Najwyższa Izba Kontroli wykrywa nieprawidłowości nawet na tak drobne kwoty świadczy o szczegółowości kontroli i ja to bardzo pozytywnie odbieram. Jeżeli chodzi o Ministerstwo Obrony Narodowej, to przy wydatkach na poziomie 42 000 000 tys. zł zastrzeżenia były tylko do kwoty 200 tys. zł. Oczywiście, można z tego robić aferę. Ale, jak to było? Miej rozsądek, mocium panie. Nie. Miej miarkowanie, mocium panie. Rozmawiajmy o budżecie, a nie o wielu innych sprawach. Jeśli chodzi o udział polskiego przemysłu obronnego w zamówieniach, posiedzenie Komisji na ten temat mieliśmy dwa tygodnie temu. Bardzo proszę, poseł Suski.

Poseł Paweł Suski (PO-KO):

Dziękuję. Panie przewodniczący, panie ministrze, Wysoka Komisjo, rozmawiamy o budżecie. Nieuzasadnione wydanie nawet 200 tys. zł też podlega ocenie. Dlatego każdy z posłów, a przede wszystkim posłowie pracujący w Komisji, mają prawo to oceniać i wypowiadać o tym swoje zdanie. Wysoka Komisjo, przez ostatnie 3 lata słyszeliśmy o bardzo istotnym elemencie wizerunkowym, jeżeli chodzi o finansowanie sił zbrojnych i całego działu, jakim jest obronność, a mianowicie o wskaźniku. W 2015 r. państwo szafowali oskarżeniami pod naszym adresem, że nie wywiązujemy się ze wskaźnika wydatków obronnych na poziomie 1,95% PKB. Dziwnie to wygląda, kiedy dzisiaj omawiamy budżet, budżet kolejnego roku pod rządami Prawa i Sprawiedliwości, gdyż państwo również nie wywiązują się z realizacji tego wskaźnika. Minister Macierewicz zarzucił ustawową kotwicę na poziomie 2,5%. Oczywiście, nie chcę mówić o przyszłości, bo mam nadzieję, że to nie wam będzie dane realizowanie tego wskaźnika w przyszłości.

Za waszej kadencji tylko w 2015 r. ten wskaźnik został zrealizowany i tylko dlatego, że wtedy była wypłacona ostatnia transza zapłaty za samoloty F-16. Oscylujemy wokół 2%. W 2016 r. było to 1,97% PKB, w 2017 – 1,98%. Panie ministrze, w 2018 r. to także nie było 2%, ponieważ wśród wydatków, które omawiamy, znalazły się wydatki przekraczające 1 200 000 tys. zł niekojarzące się z tym działem czy niedotyczące tego działu, tj. obronności Rzeczypospolitej. Wydano 435 000 tys. zł dla Policji, straży pożarnej, Straży Granicznej i Lotniczego Pogotowia Ratunkowego oraz 800 000 tys. zł na zakup samolotów do przewozu najważniejszych osób w państwie – co zresztą Najwyższa Izba Kontroli zakwestionowała, mówiąc, że to nie są wydatki związane z obronnością. To obniża ten

wskaźnik wymiernie i bardzo konkretnie. W związku z tym jest to pewien sposób kreatywnej księgowości.

Chcę, żeby państwo uczciwie powiedzieli, że państwu też nie wychodzi realizacja tego wskaźnika, a nie wychodzili z uśmiechem na twarzy i epatowali opinię publiczną tym, jak pięknie modernizują państwo siły zbrojne. À propos modernizacji, mamy niepokojące wskaźniki. Słuchamy wypowiedzi już dwóch ministrów. Chociaż nie dwóch, gdyż drugi nie pojawia się na posiedzeniach Komisji Obrony Narodowej. Wypowiedzi o tym, jak będzie modernizowana armia. Wskaźniki wydatków na modernizację techniczną z ostatnich trzech lat oscylują wokół 42–43%, a wskaźnik utrzymania sił zbrojnych wokół 56–58%. Ciągle utrzymanie sił zbrojnych w koszarach kosztuje nas drożej niż zakup sprzętu i modernizacja techniczna. I jeszcze 2019 r. Pan przewodniczący pewnie mnie upomni, że mówię nie na temat. W budżecie na 2019 r. jest również zaplanowane wydatkowanie np. 453 000 tys. zł poza obszar obronności, wychodzących z resortu obrony narodowej i przeznaczonych np. dla ministra spraw wewnętrznych. Nie wspomnę już o grających ławeczkach.

Przewodniczący poseł Michał Jach (PiS):

Już pan skończył, panie pośle? Dobrze. Dziękuję bardzo. Czy są jeszcze jakieś pytania? Bardzo proszę, pan minister Grabarczyk.

Poseł Cezary Grabarczyk (PO-KO):

Dziękuję bardzo. W informacji, która została przedstawiona w formie pisemnej wynika, że w 2018 r. nie wszystkie środki zostały wydane. Część środków na mocy rozporządzenia Rady Ministrów została uznana za środki niewygasające z upływem roku budżetowego. Chodzi o kwotę przekraczającą 52 000 tys. zł. Chciałem zapytać, jakie były przyczyny tego, że te środki nie zostały wydane w roku budżetowym? Dlaczego trzeba było się uciec do tej – przewidzianej w polskim prawie – instytucji środków niewygasających? Dziękuję.

Przewodniczący poseł Michał Jach (PiS):

Dziękuję bardzo. Zamykam dyskusję. Panie ministrze, proszę odpowiedzieć na pytania. Na pytania dotyczące budżetu. Tak?

Sekretarz stanu w MON Wojciech Skurkiewicz:

Szanowni państwo, tak. Jak rozumiem, jest kilka kwestii, ale to za chwilę. Ostatnia kwestia była poruszona przez pana marszałka Grabarczyka. Co roku są środki, które są traktowane jako środki niewygasające. Przypomnę, że w ubiegłym roku była to kwota niebagatelna, bo ok. 500 000 tys. zł. Przekazywaliśmy środki w ramach opcji dotyczącej zakupu samolotów Master, więc ta kwota była większa. Teraz środki niewygasające zminimalizowaliśmy do obszarów koniecznych. I nie były to obszary stricte związane bezpośrednio z obronnością. Najogólniej można powiedzieć, że były to kwestie okołoobronne. Było to związane m.in. z wojskową służbą zdrowia czy informatyzacją. Były to kwestie dotyczące chociażby zakupu umundurowania, które nie mogły być zrealizowane do końca 2018 r. Jak podkreślam, była to kwota stanowiąca niewielki promil budżetu. Te wydatki zostały zrealizowane poprzez środki niewygasające.

Szanowni państwo, jeżeli chodzi o zaliczki, to dziś zaliczkowanie chociażby zakupów sprzętu wojskowego jest możliwością, którą daje nam ustawodawca. Dziś przy każdej zawieranej umowie mamy możliwość jej zaliczkowania do 30% wartości kontraktu. W tym przypadku w żaden sposób nie naruszamy przepisów prawa. Chciałbym tylko zwrócić uwagę na jedną kwestię. Podnosili panowie to, że jest to bardzo duża kwota. Tak jest. W istocie jest to kwota 16 980 000 tys. zł. Tylko proszę mieć świadomość, że znaczna część tych zaliczek – a jest to kwota 10 200 000 tys. zł – została zrealizowana w ramach FMS. To jest umowa międzyrządowa. Z jednej strony jest to umowa dotycząca realizacji programu „Wisła”, czyli zakupu baterii rakiet „Patriot”. Przecież zaliczkujemy pierwszy etap tego programu i wpłacamy środki finansowe w odpowiednich transzach. Jest to również zakup rakiet HIMARS.

Poseł Czesław Mroczek (PO-KO):

Chyba nie w 2018 r.

Sekretarz stanu w MON Wojciech Skurkiewicz:

Wie pan, problem polega na tym…

Poseł Czesław Mroczek (PO-KO):

W 2018 r.? Jeszcze przed umową?

Sekretarz stanu w MON Wojciech Skurkiewicz:

Proszę pamiętać o tym, że środki finansowe wpłacamy wcześniej. Jest to chociażby np. zakup rakiet JASM, które sukcesywnie wchodzą na wyposażenie polskiej armii. A my musimy przekazywać te środki finansowe w transzach, przelewać je. Takie właśnie są postanowienia umowy, więc to nie jest nic nadzwyczajnego, że wzrastają kwoty zaliczek, które są przekazywane tak do rodzimego przemysłu zbrojeniowego, jak również realizowane na podstawie umowy międzyrządowej.

Co do kwestii, które poruszał pan poseł Suski, to – jak rozumiem – nie było wśród nich pytań do Ministerstwa Obrony Narodowej. To był zarzut, z którym – panie pośle – diametralnie się nie zgadzam. Jako parlamentarzysta ma pan prawo do swojego zdania, które nie zawsze jest zgodne z faktami i rzeczywistością, więc pozwoli pan, że nie będę się do tego odnosił. Przytaczane kwoty, liczby i wskaźniki są jednoznaczne. W 2018 r. realizacja budżetu Ministerstwa Obrony Narodowej to poziom 2,02% Produktu Krajowego Brutto. Nic w tym zakresie się nie zmienia. Proszę mieć również świadomość, co wydatnie wpływa na zwiększenie budżetu ministra obrony narodowej, że zmieniliśmy metodologię obliczania wydatków obronnych. Obecnie nie odnosimy wartości PKB do roku wcześniejszego, tylko do roku realizowanego. Stąd jest jeszcze dodatkowa kwota. I stąd jest np. zmiana, do której doszło w ubiegłym roku. Dodatkowa kwota blisko 2 000 000 tys. zł – a konkretnie 1 600 000 tys. zł – zwiększyła budżet Ministerstwa Obrony Narodowej. To była niebagatelna kwota.

Mam dla pana wiadomość. Może dla pana jest to zła wiadomość, ale dla wojska jest na pewno bardzo dobra. W przyszłym roku wydamy jeszcze więcej, bo 2020 r. będzie pierwszym rokiem, w którym już będziemy realizować zwiększony budżet Ministerstwa Obrony Narodowej. Budżet będzie określony na poziomie 2,1% Produktu Krajowego Brutto. I to będzie już w 2020 r. dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Michał Jach (PiS):

Dziękuję, panie ministrze. Czy jeszcze pan dyrektor? Bardzo proszę.

Dyrektor departamentu w NIK Marek Zająkała:

Dziękuję, panie przewodniczący. Odniosę się do kwestii poruszonych przez pana przewodniczącego Mroczka. Pierwsza z nich dotyczyła udziału polskiego przemysłu obronnego w kontraktach. W tempie, w którym musieliśmy przeprowadzać kontrolę budżetową, nie byliśmy w stanie tego zbadać. To wymagałoby odrębnej kontroli. I to rozważymy. To dotyczyłoby nie tylko naszego departamentu.

Poseł Czesław Mroczek (PO-KO):

Sejm skierował ten wniosek do Najwyższej Izby Kontroli, więc nie muszą państwo tego rozważać.

Dyrektor departamentu w NIK Marek Zająkała:

To dotyczyłoby nie tylko naszego departamentu, ale również Departamentu Gospodarki. Druga kwestia dotyczyła niezasadności wydatków na zastępstwa procesowe i kwestii ewentualnego zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych. Nie sformułowaliśmy takiego wniosku, ale zwróciliśmy na to uwagę. Czy to się kwalifikuje pod rygor ustawowy i obowiązek zawiadomienia, jak powiedział pan przewodniczący? To będzie przedmiotem dalszej analizy. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Michał Jach (PiS):

Dziękuję bardzo, panie dyrektorze. Proszę państwa, każdy z posłów otrzymał projekt opinii dotyczącej oceny wykonania budżetu – „Opinia nr 20 Komisji Obrony Narodowej dla Komisji Finansów Publicznych w sprawie wykonania budżetu Ministerstwa Obrony Narodowej w 2018 r. uchwalona na posiedzeniu w dniu 25 czerwca 2019 r.” Pragnę podkreślić, że podkomisja stała zarekomendowała Komisji przyjęcie tej opinii.

W skrócie przeczytam tę opinię: „Komisja Obrony Narodowej pozytywnie ocenia wykonanie budżetu resortu obrony narodowej za 2018 r. w części 29 – Obrona narodowa”. I tu mamy wyszczególnione poszczególne rodzaje dochodów i wydatków. Są to:

1) dochody i wydatki,
2) wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych,
3) dotacje podmiotowe i celowe,
4) część 83 – Rezerwy celowe, w zakresie pozycji 94,
5) zadania z zakresu planu pozamilitarnych przygotowań obronnych – rozdział 75212 – Pozostałe wydatki obronne,
6) programy wieloletnie,
7) agencje wykonawcze – Agencja Mienia Wojskowego,
8) instytucja gospodarki budżetowej – Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego,
9) państwowy fundusz celowy – Fundusz Modernizacji Sił Zbrojnych.

Do prezentowania opinii przed Komisją Finansów Publicznych, Komisja Obrony Narodowej upoważniła posła Michała Jacha.

Czy są jakieś uwagi do tej opinii? Jeżeli nie usłyszę sprzeciwu…

Poseł Czesław Mroczek (PO-KO):

Jest sprzeciw.

Przewodniczący poseł Michał Jach (PiS):

Jest sprzeciw. Rozumiem.

W takim razie przystępujemy do głosowania. Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem opinii w wersji zaprezentowanej Komisji Obrony Narodowej przez podkomisję stałą? Proszę podnieść rękę. (14) Kto jest przeciwny? (6) Kto się wstrzymał? (0)

Stwierdzam, że Komisja Obrony Narodowej przy 14 głosach za wnioskiem, 6 głosach przeciwnych i braku głosów wstrzymujących się przyjęła opinię o wykonaniu w 2018 r. budżetu przez resort obrony narodowej.

Jeżeli nie ma żadnych wniosków, na tym zamykamy posiedzenie. Dziękuję panu ministrowi. Dziękuję posłom. Dziękuję państwu.

Zamykam posiedzenie Komisji.